

**ІНТЕГРОВАНІЙ ПІДХІД ДО ВИКЛАДАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІНУ
ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

*Автор статті доводить необхідність інтегрування у вищих навчальних закладах природознавчих дисциплін:
"Основ природознавства", "Методики викладання природознавства у початкових класах".*

Державною програмою "Вчитель" визначено, що саме вчителю належить ключова роль в освіті, адже саме він допомагає становленню громадянина як особистості і фахівця, зміцненню інтелектуального та духовного потенціалу нації. Оскільки в центрі навчання і виховання мають стояти інтереси учня, вся діяльність педагога, зокрема зміст і технологія навчання, повинні змінюватись. У зв'язку з цим по-іншому потрібно здійснювати підготовку учителя.

Визначені нами теоретичні засади впливають на підготовку вчителів до викладання природознавства, тому необхідно створити таку систему навчальної роботи, яка б сприяла удосконаленню підготовки майбутніх учителів початкових класів. З цією метою потрібно осучаснити й удосконалити зміст природознавчих дисциплін та методику викладання природознавства у вищих навчальних закладах.

Постановка методичних проблем вдосконалення підготовки вчителя сприятиме застосуванню творчого підходу до викладання природознавства у початковій школі, дозволить сформувати цілі, зміст і структуру навчально-виховного процесу з урахуванням теоретичних основ директивних матеріалів, сучасних біологічних і педагогічних концепцій, принципів розробки програм і підручників [2: 22]. У своїй діяльності майбутні вчителі початкових класів мають спиратися на категорії істини, добра, прекрасного, навчаючи дітей адаптації до життя, до умов ринку. З метою впровадження в навчальний процес сучасної системи прийомів і засобів, що сприяють прийомам активності молодших школярів на уроках природознавства, вчені-науковці Чепіков М.Г., Усова А.В., Урсул А.Д., Енгельгард Д.Б. розробили відповідні методичні засади інтеграції навчального процесу з метою підвищення рівня підготовки майбутніх учителів до викладання природознавчих дисциплін у початкових класах.

Нині актуальною є й проблема застосування у навчальному процесі новітніх технологій. Використання сучасних інноваційних технологій у навчальному процесі ВНЗ сприятиме їх застосуванню в майбутній педагогічній діяльності.

Рівень розвитку сучасної науки, особливості вступу у світ праці вимагають більш раннього, ніж це було традиційно прийнято, визначення сфери подальшої професійної підготовки. Людина зобов'язана якомога раніше починати осмислене життя, робити вибір, брати на себе відповідальність за своє майбутнє. Інтеграція навчально-виховного процесу надає таку можливість [3: 60].

Метою даної статті є ілюстрування необхідності інтеграції у ВНЗ таких навчальних дисциплін: "Основи природознавства" та "Методика викладання природознавства у початкових класах" як споріднених і близьких за метою і завданнями.

Завдання подальшого удосконалення підготовки педагогічних кадрів в Україні є актуальним для професійної підготовки викладачів початкової школи при вивченні природознавства у педагогічному вузі.

Інтеграція курсів "Основи природознавства" та "Методика викладання природознавства у початкових класах" впливає із постановки загальних дидактичних цілей та власне природничо-педагогічного змісту даних курсів.

Курс "Основи природознавства" має на меті глибоке вивчення на науковій основі тем шкільної програми. Об'єктом вивчення основ природознавства є система загальнонаукових знань про явища навколишнього світу в їх взаємопроникаючих зв'язках.

Перед даним курсом стоять такі завдання:

- формування цілісної картини сприймання світу;
- вироблення методів, методичних прийомів та організаційних форм навчання відповідно до завдань та змісту природознавства;
- розробка засобів навчання природознавства та матеріальної бази;
- визначення вимог щодо підготовки вчителя як викладача природознавства.

Найважливіше завдання процесу навчання – знайти ефективні способи керівництва пізнавальною діяльністю учнів, оскільки знання з основ природознавства є орієнтиром сприймання та існування людини в світі та складають систему світогляду, цінностей, переконань людини.

Програму розраховано на вирішення тем, що особливо актуальні у наш час: усвідомлення свого місця у природі, у біосфері Землі, у Всесвіті.

Реалізація пізнавальних завдань полягає у складному симбіозі інформації, методів та форм її засвоєння та переосмислення, що дає можливість сформувати мислячу, інтелектуальну особистість.

Методика викладання природознавства як одна з галузей педагогічної науки є складовою частиною загальної методики викладання біології. Вона характеризується об'єктом, завданнями і методами дослідження.

Об'єктом вивчення методики природознавства є процес навчання природознавства. У процесі навчання нерозривно пов'язанні між собою зміст навчання (навчальний предмет), діяльність учителя (викладання) і діяльність учнів (навчання). Методика природознавства досліджує закономірності зв'язків між складовими навчального процесу і на цій основі розробляє шляхи його оптимізації.

Методика викладання природознавства як галузь педагогічної науки виконує такі завдання:

- визначення в комплексі пізнавальних, виховних і розвивальних завдань шкільного природознавства, його місця в системі освіти;
- розробка змісту природознавства як навчального предмета; наукове обґрунтування програм, підручників;
- розробка засобів навчання природознавства та навчальної бази;
- впровадження інноваційних технологій в процес навчання природознавства в школі;
- інтеграція природознавчих дисциплін з іншими навчальними науками.

Методика викладання природознавства найтісніше пов'язана з педагогікою як по лінії дидактики (теорії навчання), так і по лінії виховання. Дидактика визначає загальні закони, принципи і правила навчання, що є обов'язковими і для методики викладання природознавства. Методика викладання природознавства застосовує і конкретизує загальнодидактичні положення відповідно до особливостей навчального матеріалу з природознавства [2: 20].

Від наук про природу методика викладання природознавства бере зміст навчального матеріалу. І в цьому полягає інтеграція змісту обох курсів. Вона допомагає вчителю правильно відбирати найістотніші елементи основ наук і викладати навчальний матеріал у формах і зв'язках, найдоступніших для розуміння і запам'ятовування. Крім того, методи науки, основи якої вивчаються, також знаходять своє відображення в методах навчання [1: 15].

Одним із завдань сьогодення є оновлення і удосконалення змісту освіти. При його структуруванні необхідно дотримуватись сучасних принципів укладання програм, підручників, і посібників (науковості, доступності, демократизації, деідеологізації, гуманізації, гуманітаризації, історизму, цілісності змісту, інтеграції тощо), що також є теоретичним підґрунтям підготовки майбутніх вчителів до здійснення природознавчої освіти у початковій школі.

Аналіз робочої програми з курсу "Методика викладання природознавства" дозволяє визначити основні теоретичні засади впровадження інноваційних технологій у навчально-виховний процес вищого навчального закладу.

Програма розглядає завдання, принципи і методи навчально-виховної роботи у ВНЗ, зміст і форми самостійної роботи студентів.

Практичний напрямок занять дає можливість студентам тісніше пов'язати навчальний матеріал, що вивчається, з практичним використанням на уроках природознавства у загальноосвітній середній школі.

Дана конкретна програма дає можливість здійснити підготовку майбутніх вчителів з методики викладання природознавства на базі конкретних природничих тем.

Організація природознавчих дисциплін у ВНЗ на інтегрованому підході надає студентам необхідну інформацію, ознайомлює їх з методами користування даною теорією для одержання глибоких знань, передбачає озброєння студентів методами та формами розвитку інтелекту у дітей початкових класів, розглядає поступовий розвиток приінтелектуальних зон у залежності від навчального матеріалу та завдань, направлених на формування загальнолюдських принципів та моральних якостей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Пакулова В.Н., Кузнецова В.И. Методика преподавания природоведения. – М.: Просвещение, 1990 – С. 12-18
2. Нарочна Л.К., Ковальчук Г.В., Гончарова К. Д. Методика викладання природознавства. – К.: Вища школа, 1990. – С. 19-23
3. Светловская Н. Об интеграции как методическом явлении// Начальная школа. – 1990. – № 5 – С.57-68.
4. Яковлев И.П. Интеграционные процессы в высшей школе. – Л., 1990. – С. 129-210

Матеріал надійшов до редакції 16.03.2005 р.

Шевчук К.Д. Интегрированный подход к изучению природоведческих дисциплин в высших учебных заведениях.

В данной статье рассматривается вопрос о необходимости интегрирования в высших учебных заведениях педагогических дисциплин «Основы природоведения», «Методика преподавания природоведения в начальных классах».

Shevchuk K.D. Integrated Approach to Studying Natural History Disciplines in Universities.

The author considers the necessity of integrating "Fundamentals of Natural History" and "Methods of Teaching Natural History at Primary Schools" into universities.